

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-23.07- 05.01/183.001/Б/ОК28- 01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 39 / 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою факультету
гірничої справи,
природокористування та

будівництва

26 серпня 2025 р., протокол № 07

Голова Вченої ради
Володимир КОТЕНКО

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОЦІНКА ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ ТА СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА
ОЦІНКА»**

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності 183 «Технології захисту навколишнього середовища»
освітньо-професійна програма «Технології захисту навколишнього середовища»
факультет гірничої справи, природокористування та будівництва
кафедра екології та природоохоронних технологій

Схвалено на засіданні кафедри
екології та природоохоронних
технологій

25 серпня 2025 р., протокол № 07

Завідувач кафедри

Ірина ПАЦЕВА

Гарант освітньо-професійної
програми

Людмила ГЕРАСИМЧУК

Розробник: кандидат сільськогосподарських наук, доцент, доцент кафедри екології та природоохоронних технологій Вікторія МЕЛЬНИК-ШАМРАЙ, доктор філософії, асистент кафедри екології та природоохоронних технологій Олександр МЕДВІДЬ

Житомир
2025 – 2026 н.р.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-23.07- 05.01/183.001/Б/ОК28 -01-2025
	<i>Випуск 1</i>	<i>Зміни 0</i>	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 39 / 2</i>

Робоча програма навчальної дисципліни «Оцінка впливу на довкілля та стратегічна екологічна оцінка» для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності 183 «Технології захисту навколишнього середовища» освітньо-професійна програма «Технології захисту навколишнього середовища» затверджена Вченою радою факультету гірничої справи, природокористування та будівництва від 26 серпня 2025 р., протокол № 07.

Розробники:

МЕЛЬНИК-ШАМРАЙ Вікторія, кандидат сільськогосподарських наук, доцент, доцент кафедри екології та природоохоронних технологій;

МЕДВІДЬ Олександр, доктор філософії, асистент кафедри екології та природоохоронних технологій, директор ТОВ «ЕКО-МБ»;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-23.07- 05.01/183.001/Б/ОК28 -01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 39 / 3

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 18 «Виробництво та технології»	обов'язкова	
Модулів – 1	Спеціальність 183 «Технології захисту навколишнього середовища»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		2-й	2-й
Загальна кількість годин – 120		Семестр	
		4	4
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи – 3,5	Освітній ступінь «бакалавр»	Лекції	
		32 год.	6
		Практичні	
		32 год.	8
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		56 год.	106
Вид контролю: екзамен, курсова робота			

Частка аудиторних занять і частка самостійної та індивідуальної роботи у загальному обсязі годин з навчальної дисципліни становить:

для денної форми здобуття вищої освіти – 53,33 % аудиторних занять, 46,67 % самостійної та індивідуальної роботи;

для заочної форми здобуття вищої освіти – 11,66 % аудиторних занять, 88,34 % самостійної та індивідуальної роботи;

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є формування у майбутніх фахівців екологічної системи мислення, умінь та компетентностей для забезпечення застосування правових та організаційних засад оцінки впливу на довкілля, спрямованої на запобігання шкоді довкіллю, забезпечення екологічної безпеки, раціонального використання і відтворення природних ресурсів у процесі

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ			Ф-23.07-
	ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»			05.01/183.001/Б/ОК28
	Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			-01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 39 / 4

прийняття рішень щодо провадження господарської діяльності, яка може мати значний вплив на довкілля, з урахуванням державних, громадських і приватних інтересів.

Дисципліна «Оцінка впливу на довкілля та стратегічна екологічна оцінка» одна з найважливіших складових природоохоронних наук і природоохоронної діяльності. Вона відіграє важливу роль у розробці теоретичних засад та практичному вирішенні проблем збереження біологічного та ландшафтного різноманіття, підтримці екологічної рівноваги у природі, формуванні світоглядних орієнтирів людини, спільнот, суспільства.

Проведення оцінки впливу на довкілля майбутньої господарської та іншої діяльності на довкілля сприяє ухваленню екологічно грамотного управлінського рішення про реалізацію наміченої господарської та іншої діяльності за допомогою визначення можливих несприятливих дій оцінки екологічних наслідків, обліку громадської думки, розробки заходів зі зменшення і запобігання дій.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- вивчення організаційно-правових основ проведення процедури оцінки впливу на довкілля в Україні та в Європейських країнах;
- аналіз та прогноз наслідків потенційного впливу техногенних об'єктів та господарської діяльності на довкілля за використання сучасних інформаційних ресурсів;
- аналіз врахування результатів оцінки впливу на довкілля у рішенні про провадження планованої діяльності;
- розробка програм післяпроектного моніторингу провадження господарської;
- узагальнення інформації щодо процедури проведення ОВД та прийняття рішення про провадження планованої діяльності;
- розгляд алгоритму проходження процедури СЕО та ОВД;
- освоєння діяльності природоохоронних органів щодо проведення науково-обґрунтованої оцінки впливу на довкілля;
- набуття навичок формулювання екологічних умов реалізації планованої діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати**:

- джерела забруднення довкілля у процесі виробництва та споживання продукції;
- методи та заходи попередження забруднення довкілля галузей промисловості: металургійної, коксохімічної, хімічної, будівної, машинобудівної, нафтової та ін.;
- методи утилізації побутових відходів та методи перероблення ресурсно цінних складових, що є у складі побутових відходів;

вміти:

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ			Ф-23.07-
	ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»			05.01/183.001/Б/ОК28
	Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			-01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 39 / 5

- володіти базовим понятійно-термінологічним апаратом у оцінювання впливу на довкілля;
- санітарно-екологічні аспекти поводження з побутовими відходами у населених пунктах;
- аналізувати відходи по їх кількісному та якісному складу, токсикологічним показникам;
- прогнозувати на певний час можливу дію забрудників довкілля на людину;
- правильно оцінювати технологічні процеси, їх ефективне ведення;
- аналізувати та самостійно приймати рішення для успішного ведення процесу, коли змінюються зовнішні фактори;
- економічно обґрунтовувати впровадження нових технологій, які направлені на створення безвідходних виробництв;
- розраховувати збитки господарству, якщо порушуються допустимі норми складування відходів в навколишньому середовищі.

Зміст навчальної дисципліни направлений на формування наступних **компетентностей**, визначених стандартом вищої освіти та освітньо-професійною програмою «Технології захисту навколишнього середовища»:

К02. Знання і критичне розуміння предметної області та професійної діяльності.

К06. Здатність розробляти та управляти проектами.

К11. Здатність обґрунтовувати, здійснювати підбір, розраховувати, проектувати, модифікувати, готувати до роботи та використовувати сучасну техніку і обладнання для захисту та раціонального використання повітряного та водного середовищ, земельних ресурсів, поводження з відходами.

Отримані знання з навчальної дисципліни стануть складовими наступних **програмних результатів** навчання за спеціальністю 183 «Технології захисту навколишнього середовища»:

ПР03. Вміти використовувати інформаційні технології та комунікаційні мережі для природоохоронних задач.

ПР04. Обґрунтовувати природозахисні технології, базуючись на розумінні механізмів впливу людини на навколишнє середовище і процесів, що відбуваються у ньому.

ПР05. Вміти розробляти проекти з природоохоронної діяльності та управляти комплексними діями щодо їх реалізації.

ПР13. Вміти застосовувати основні закономірності безпечних, ресурсоефективних і екологічно дружніх технологій в управлінні природоохоронною діяльністю, в тому числі, через системи екологічного керування відповідно міжнародним стандартам.

ПР14. Вміти обґрунтовувати ступінь відповідності наявних або прогнозованих екологічних умов завданням захисту, збереження та відновлення навколишнього середовища.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-23.07- 05.01/183.001/Б/ОК28 -01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 39 / 6

Під час вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти зможуть отримати наступні Soft skills:

- *комунікативні навички*: письмове, вербальне й невербальне спілкування; вести дискусію і відстоювати свою позицію; навички працювати в команді;
- *уміння виступати привселюдно*: навички, необхідні для виступів на публіці; навички проведення презентації;
- *керування часом*: уміння справлятися із завданнями вчасно;
- *гнучкість і адаптивність*: гнучкість, адаптивність і здатність змінюватися; уміння аналізувати ситуацію, орієнтування на вирішення проблеми;
- *лідерські якості*: уміння спокійно працювати в напруженому середовищі; уміння ухвалювати рішення; уміння ставити мету, планувати діяльність;
- *особисті якості*: креативне й критичне мислення; етичність, чесність, терпіння, повага до оточуючих.

3. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1. Оцінка впливу на довкілля

Змістовий модуль 1. Методологічні засади оцінки впливу на довкілля

Тема 1. Загальні положення та поняття про оцінку впливу на довкілля (К02, К06, ПР04, ПР14).

Передумови виникнення оцінки впливу на довкілля. Світовий та європейський досвід ОВД. Законодавча база України щодо оцінки впливу на довкілля. Мета, завдання та принципи проведення оцінки впливу на довкілля. Основні суб'єкти оцінки. Розмежування повноважень між центральним та територіальними органами влади в процесі ОВД.

Тема 2. Сфера застосування оцінки впливу на довкілля (К02, К06, ПР04, ПР14).

Категорії планованої діяльності. Види діяльності, що можуть мати значний вплив на довкілля. Планована діяльності, яка не підлягає оцінці впливу на довкілля. Критерії розширення та зміни діяльності та об'єктів, які не підлягають оцінці впливу на довкілля. Розподіл повноважень та сфери компетенцій щодо проведення ОВД для видів діяльності, які можуть мати значний вплив на довкілля.

Тема 3. Єдиний реєстр оцінки впливу на довкілля (К02, К06, ПР03, ПР05).

Єдиний реєстр оцінки впливу на довкілля: основні терміни та мета. Принцип відкритості та доступності інформації в процедурі ОВД. Гласність оцінки впливу

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-23.07- 05.01/183.001/Б/ОК28 -01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 39 / 7

на довкілля. Роль та участь громадськості в процедурі ОВД.

Тема 4. Відповідальність за порушення екологічного законодавства. Правопорушення у сфері оцінки впливу на довкілля. Відповідальність за порушення законодавства про оцінку впливу на довкілля (К02, К06, ПР04, ПР14).

Види порушень, за які несуть відповідальність винні особи. Види санкцій за порушення у сфері оцінки впливу на довкілля та порядок їх накладання. Тимчасова заборона (зупинення) та припинення діяльності підприємств у разі порушення ними законодавства про оцінку впливу на довкілля. Відповідальність за порушення законодавства про оцінку впливу на довкілля. Порядок накладання адміністративних стягнень за виявлені порушення при процедурі ОВД. Дисциплінарна, адміністративна, цивільна і кримінальна відповідальність за порушення екологічного законодавства.

Змістовий модуль 2. Етапи здійснення процедури оцінки впливу на довкілля

Тема 5. Процедури публічності та збирання інформації. Повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації (К06, ПР05, ПР14).

Схема руху документів під час визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту ОВД. Скоупінг в процедурі оцінки впливу на довкілля. Роль та місце скоупінгу. Переваги проходження етапу скоупінгу. Принцип відкритості та доступності інформації в процедурі ОВД. Повідомлення про плановану діяльність, що підлягає оцінці впливу на довкілля. Визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту із ОВД. Консультації із державними органами щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації. Визначення альтернатив планованої діяльності. Зауваження та пропозиції громадськості на повідомлення.

Тема 6. Звіт з оцінки впливу на довкілля: особливості формування та основні вимоги (К06, К11, ПР04, ПР05).

Зміст та порядок складання звіту з оцінки впливу на довкілля. Загальні методичні рекомендації щодо змісту та порядку складання звіту з оцінки впливу на довкілля. Загальні підходи та особливості щодо формування звіту з оцінки впливу на довкілля. Рекомендації до змісту звіту з оцінки впливу на довкілля. Опис планованої діяльності. Опис планованої діяльності: опис місця провадження планованої діяльності та цілі планованої діяльності. Опис

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-23.07- 05.01/183.001/Б/ОК28 -01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 39 / 8

виправданих альтернатив. Опис поточного стану довкілля. Опис факторів довкілля, які ймовірно зазнають впливу з боку планованої діяльності та її альтернативних варіантів. Опис і оцінка можливого впливу на довкілля планованої діяльності. Опис методів прогнозування, що використовувались для оцінки впливів на довкілля, та припущень, покладених у основу прогнозування, а також дані про стан довкілля, що використовувались. Опис передбачених заходів, спрямованих на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення та усунення значного негативного впливу на довкілля, у тому числі (за можливості) компенсаційних заходів. Опис очікуваного значного негативного впливу планованої діяльності на довкілля, зумовленого вразливістю проекту до ризиків надзвичайних ситуацій, заходів запобігання чи пом'якшення впливу надзвичайних ситуацій на довкілля та заходів реагування на надзвичайні ситуації. Роль уповноваженого органу в проведенні процедури громадського обговорення. Опис характеристик планованої діяльності протягом виконання підготовчих і будівельних робіт та провадження планованої діяльності, у тому числі (за потреби) роботи з демонтажу, та потреби (обмеження) у використанні земельних ділянок. Опис основних характеристик планованої діяльності (виробничих процесів, виду і кількості матеріалів та природних ресурсів, які планується використовувати). Санітарно-захисна зона. Використання земель, водокористування і водовідведення, оцінка викидів та скидів, відходів. Оцінка шуму, електромагнітного випромінювання, іонізуючого випромінювання та радіаційного забруднення, теплового забруднення.

Тема 7. Оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля. Проведення громадських слухань (К06, ПР03, ПР05).

Оголошення про початок громадського обговорення. Громадське обговорення звіту з ОВД. Проведення громадських слухань. Звіт про громадське обговорення. Врахування пропозицій і зауважень громадськості. Роль уповноваженого органу в проведенні процедури громадського обговорення.

Тема 8. Висновок з оцінки впливу на довкілля. Процедура здійснення транскордонної оцінки впливу на довкілля та схвалення результатів такої оцінки. Процедура здійснення післяпроектний моніторинг (К06, К11, ПР05, ПР13).

Висновок з оцінки впливу на довкілля. Екологічні умови, що містяться у висновку з ОВД. Врахування результатів оцінки впливу на довкілля у рішенні про провадження планованої діяльності. Відмова у видачі висновку. Оскарження висновку з оцінки впливу на довкілля або відмови у видачі висновку. Випадки видачі висновків із оцінки впливу на довкілля про недопустимість планованої

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-23.07- 05.01/183.001/Б/ОК28 -01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 39 / 9

діяльності. Випадки скасування висновків з ОВД. Врахування зауважень і пропозицій громадськості у висновку із ОВД. Оцінка транскордонного впливу на довкілля. Процедура здійснення оцінки транскордонного впливу на довкілля. Схвалення результатів оцінки транскордонного впливу на довкілля. Порядок прийняття рішення про здійснення транскордонної оцінки впливу на довкілля. Зміст та програма післяпроектного моніторингу. Відмінності між висновками державної екологічної експертизи та висновками із ОВД. Загальні критерії для здійснення післяпроектного моніторингу. Стислий зміст програм моніторингу та контролю щодо впливу на довкілля під час провадження планованої діяльності.

Змістовий модуль 3. Оцінка впливу планової діяльності на компоненти довкілля

Тема 9. Оцінка впливу планової діяльності на клімат і мікроклімат та на атмосферне повітря (К11, ПР04, ПР13)

Вимоги до матеріалів підрозділу «Оцінка впливів на клімат і мікроклімат». Обсяги і природи антропогенних викидів парникових газів (далі – ПГ) з початком провадження планованої діяльності та у зв'язку з цим – внеску планованої діяльності у запобігання і пом'якшення зміні клімату (через скорочення антропогенних викидів парникових газів, збільшення їх абсорбції або забезпечення переходу до низьковуглецевого розвитку). Зміни у мікро- або мезокліматі місцевості у зв'язку з планованою діяльністю, наприклад, у температурному режимі, вологості повітря, замерзанні ґрунту чи води, настанні туманів або ймовірності штучного туманоутворення над житловою зоною (наприклад, у зв'язку з будівництвом великих водойм-охолоджувачів для великих енергетичних об'єктів) та ін., якщо такі зміни є ймовірними виходячи з наукових знань і якщо доступні методології для їх оцінок чи моделювання. Заходи з запобігання негативним впливам планованої діяльності на клімат і мікроклімат. Характеристики джерел викидів. Критерії оцінювання. Визначення категорії небезпеки підприємства. Уточнення розмірів санітарно-захисної зони з врахуванням рози вітрів. Вимоги до матеріалів підрозділу «Оцінка впливів на повітряне середовище». Основні елементи, що формують клімат. Основні характеристики сонячної радіації, температурного режиму, атмосферного тиску, вітрового режиму, вологого режиму повітря, опадів, хмарності і стану атмосфери. Оцінка вразливості планованої діяльності в цілому або її окремих технологічних процесів чи об'єктів до несприятливих наслідків зміни клімату, таких як зростання середніх температур, збільшення нерівномірності водного стоку рік і падіння їх водності тощо. Компоненти атмосферного повітря. Оцінка акустичного впливу. Оцінка впливу електромагнітного випромінювання.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ			Ф-23.07-
	ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			05.01/183.001/Б/ОК28 -01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 39 / 10

Тема 10. Оцінка впливів на поверхневі та підземні води. Оцінка впливів на надра та ґрунтовий покрив, утворення відходів (К11, ПР04, ПР13, ПР14).

Параметри оцінювання впливу. Критерії оцінки забруднення поверхневих та підземних води. Еколого-санітарна класифікація якості поверхневих вод. Класифікація забрудненості вод природних об'єктів. Класи якості поверхневих вод. Вимоги до якості зворотних вод. Вимоги до матеріалів підрозділу «Оцінка впливів на водне середовище». Основні види впливу на поверхневі та підземні води. Характеристика водоспоживання та водовідведення промислових підприємств. Оцінка якості води водних об'єктів на поточний і планований стани відповідно до гігієнічних нормативів якості води. Скидання стічних чи інших зворотних вод у підземні водоносні горизонти. Прямі та непрямі наслідків використання надр. Поточний стан земель і ґрунтів рекомендується характеризувати в межах території досліджень. Показники шкідливості та санітарний стан ґрунтів. Вплив на корисні властивості і функції земель з урахуванням їх поточного і планованого цільового призначення і на пов'язану з цим продуктивність земель, ефективність їх використання за призначенням, дохідність, економічну і грошову оцінку земель. Вплив на показники, за якими законодавством встановлено нормативи в галузі охорони земель та відтворення родючості ґрунтів. Шкала небезпечності забруднення ґрунтів. Забруднення ґрунтового покриву шкідливими речовинами. Вимоги до матеріалів підрозділу «Оцінка впливів на ґрунтовий покрив». Ймовірності забруднення небезпечними відходами земель, підземних вод, поверхневих вод, атмосферного повітря при аваріях, надзвичайних ситуаціях, через недоліки управління, а також прогнозу масштабів забруднення у таких випадках. Обсяги відходів від планованої діяльності (вкл. Підготовчі і будівельні роботи), що будуть незворотно розміщені на полігонах або захоронені, особливо таких, що не розкладаються або дуже повільно розкладаються під дією природних факторів; розкривні породи при видобуванні корисних копалин у цьому пункті не враховують. Обсяги відходів, що завдяки планованій діяльності будуть повторно використані перероблені у продукцію або утилізовані, у тому числі у циклах кругової економіки. Процеси, впливи і явища, що розвиваються в геологічному середовищі. Обвали, осипи, зсуви, лавини, затоплення, заболочування, селі, підтоплення, розвиток суфозійних і карстових процесів, утворення пливунів і осушення гірських порід. Режим використання земель України і категорії основного цільового призначення. Використання даних з матеріалів інженерно-геологічних вишукувань, регіональних гідрогеологічних і геологічних зйомок четвертинних відкладень, державного інформаційного геологічного фонду України для оцінки впливу на надра. Використання матеріалів інженерно-геологічних або спеціалізованих (ґрунтових) вишукувань в оцінці впливу на землі і ґрунти. Актуалізація відомостей про забруднення і деградацію земель і ґрунтів можуть здійснюватися еколого-геохімічна зйомка та інші спеціальні ґрунтові

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-23.07- 05.01/183.001/Б/ОК28 -01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 39 / 11

вишукування і дослідження. Зняття родючого шару ґрунту, то рекомендується характеризувати основні прогностні (плановані) показники зняття, технологію збереження і напрямок використання. Застосування методології агрохімічної паспортизації земель, інші методи, прийняті у державному моніторингу земель, економічні методи оцінки земель, а також інші доступні науково достовірні методології.

Тема 11. Оцінка впливів на рослинний і тваринний світ, заповідні об'єкти, на об'єкти культурної спадщини та інші матеріальні об'єкти (К06, ПР05, ПР14).

Рослинний покрив. Тваринний світ. Характеристика сучасних методів охорони рослин. Критерії техногенного впливу на флору і фауну. Об'єкти природно-заповідного фонду і території, перспективні для заповідання (зарезервовані) наземних, водних і повітряних шляхів міграції тварин. Ймовірні наслідки планованої діяльності на фауну, флору і біорізноманіття. Визначення об'єктів культурної спадщини відповідно до законодавства у сфері охорони культурної, у тому числі археологічної, спадщини. Вимоги до матеріалів підрозділу «Оцінка впливів на рослинний і тваринний світ, заповідні об'єкти». Фактори прямого впливу планованої діяльності на фауну, флору і біорізноманіття. Опосередкований вплив на флору і фауну. Зміни складу рослинних угруповань і фауни. Використання методів наукового аналізу, методів експертних оцінок та шкали з відносними градаціями при оцінці впливу на фауну, флору і біорізноманіття. Оцінка впливу на об'єкти культурної спадщини на предмет: 1) ідентифікації об'єктів культурної, у тому числі археологічної, спадщини та їх територій, на які здійснюватиметься вплив під час підготовчих/будівельних робіт і в процесі провадження планованої діяльності; 2) оцінки ризику (ризиків) зміни, переміщення (перенесення), пошкодження або знищення зазначених об'єктів, включаючи їх території, у зв'язку з вилученням (викупом) земельних ділянок та іншими роботами; 3) спроможності власника або користувача створити необхідні умови для збереження пам'ятки, утримувати пам'ятку в належному стані (вкл. її ремонт, захист, інші охоронні зобов'язання), забезпечити режим використання пам'ятки, встановлений органами охорони культурної спадщини, забезпечувати інші заходи щодо охорони пам'яток, виявлення, обліку та вивчення об'єктів згідно з законодавством.

Тема 12. Оцінка впливів планової діяльності на соціальне та техногенне середовище. Оцінка можливого впливу на довкілля, зумовленого технологією і речовинами, що використовуються (К06, К11, ПР04, ПР13).

Соціально-побутові умови проживання місцевого населення в зоні впливів планованої діяльності. Вимоги до матеріалів підрозділу «Оцінка впливів на соціальне середовище». Характеристика основних промислових

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-23.07- 05.01/183.001/Б/ОК28 -01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 39 / 12

сільськогосподарських, житлово-цивільних об'єктів, пам'ятників архітектури, історії і культури (як об'єктів забудови), наземних і підземних споруд та інших елементів техногенного середовища в зоні впливів планованої діяльності. Вимоги до матеріалів підрозділу «Оцінка впливів на довкілля соціальне та техногенне середовище». Оцінка планової діяльності впливу на довкілля, що зумовлено технологією і речовинами, що використовуються на предмет: 1) потенційно небезпечних об'єктів (згідно із Законом України «Про об'єкти підвищеної небезпеки» та встановленою методикою ідентифікації потенційно небезпечних об'єктів); 2) видів робіт підвищеної небезпеки, а також машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки згідно зі встановленим переліком; 3) видів небезпеки і ймовірного рівня ризику для довкілля і здоров'я населення за обраного режиму експлуатації об'єкта (регламентів провадження планованої діяльності). Стан захворюваності місцевого населення. Прогнозні об'єкти техногенного середовища. Заходи щодо забезпечення експлуатаційної надійності і збереженості техногенного середовища. Оцінка впливу на соціально-економічні умови, як: 1) здоров'я населення; 2) доступ населення до природних ресурсів і екологічно безпечного для життя і здоров'я людей навколишнього природного середовища.

Тема 13. Опис передбачених заходів, спрямованих на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного негативного впливу на довкілля, у тому числі (за можливості) компенсаційних заходів (К06, К11, ПР05, ПР13).

Спеціальні заходи з охорони атмосферного повітря. Спеціальні заходи з охорони поверхневих вод. Спеціальні заходи з охорони земель та ґрунтів. Спеціальні заходи з охорони надр. Спеціальні заходи зі збереження фауни, флори і біорізноманіття. Спеціальні заходи з управління відходами. Спеціальні заходи з відвернення і зниження шуму. Спеціальні заходи з запобігання і зменшення впливу на об'єкти культурної спадщини. Розглянути та оцінити ризики виникнення надзвичайних ситуацій, ймовірний вплив діяльності на довкілля у разі надзвичайних ситуацій, з урахуванням передбачених у планованій діяльності спеціальних заходів щодо забезпечення пожежної і техногенної безпеки. Розглянути основні принципи щодо передбачених заходів, спрямованих на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного негативного впливу на довкілля, у тому числі (за можливості) компенсаційних заходів. Розглянути основні компенсаційні заходи. Методика визначення ризиків та їх прийнятних рівнів для декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки. Понятійний апарат щодо надзвичайних ситуацій, техногенної безпеки та відповідних заходів доцільно застосовувати у відповідності до понять і термінів, визначених у Кодексі цивільного захисту України, правилах та інших нормативно-правових актах у сфері пожежної та техногенної безпеки.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-23.07- 05.01/183.001/Б/ОК28 -01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 39 / 13

МОДУЛЬ 2. Стратегічна екологічна оцінка

Змістовий модуль 1. Методологічні особливості здійснення стратегічної екологічної оцінки

Тема 1. Стратегічна екологічна оцінка: теоретичні засади та нормативно-правова база (К06, ПР04, ПР14).

Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку». Основні суб'єкти оцінки. Уповноважені органи влади, що приймають участь в процедурі оцінки. Місце СЕО в системі екологічних оцінок. Відмінність СЕО та оцінки впливу на довкілля. Досвід проведення та принципи застосування СЕО. Методи та способи проведення СЕО. Учасники процесу СЕО. Стратегічне планування і прогнозування соціально-економічного розвитку.

Тема 2. Етапи стратегічної екологічної оцінки (СЕО) (К02, К06, ПР04, ПР05, ПР14).

Визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки
Складання звіту про стратегічну екологічну оцінку
Проведення громадського обговорення та консультацій (транскордонних консультацій)
Врахування звіту про стратегічну екологічну оцінку, результатів громадського обговорення та консультацій
Інформування про затвердження документа державного планування
Моніторинг наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

Тема 3. Звіт про стратегічну екологічну оцінку (К02, К06, ПР03, ПР05, ПР14).

Зміст та основні цілі МД, його зв'язок з іншими документами державного планування. Характеристика поточного стану довкілля, в тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану, якщо МД не буде впроваджено. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу. Екологічні проблеми, у тому числі ризику впливу на здоров'я населення, які стосуються МД, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються МД, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки МД. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-23.07- 05.01/183.001/Б/ОК28 -01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 39 / 14

Ускладнення, що виникли в процесі проведення СЕО. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання МД для довкілля, у тому числі для здоров'я населення. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення. Резюме нетехнічного характеру. Громадське обговорення та консультації.

4. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Змістові модулі і теми	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	лекції	практичні	самостійна робота	усього	лекції	практичні	самостійна робота
МОДУЛЬ 1. Оцінка впливу на довкілля								
Змістовий модуль 1. Методологічні засади оцінки впливу на довкілля								
Тема 1. Загальні положення та поняття про оцінку впливу на довкілля	6	1	3	2	4,5	0,5	0	4
Тема 2. Сфера застосування оцінки впливу на довкілля	4	2	–	2	4,5	0,5	0	4
Тема 3. Єдиний реєстр оцінки впливу на довкілля	5	1	2	2	5,5	0,5	1	4
Тема 4. Відповідальність за порушення екологічного законодавства. Правопорушення у сфері оцінки впливу на довкілля. Відповідальність за порушення законодавства про оцінку впливу на довкілля	3	1	–	2	4	0	0	4
Модульний контроль 1	1	1	–	–	–	–	–	–
Разом за змістовий модуль 1	19	6	5	8	18,5	1,5	1	16
Змістовий модуль 2. Етапи здійснення процедури оцінки впливу на довкілля								
Тема 5. Повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля. Визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації	9	2	3	4	9,5	0,5	1	8
Тема 6. Звіт з оцінки впливу на довкілля: особливості формування та основні вимоги	8	2	2	4	9,5	0,5	1	8
Тема 7. Оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля. Проведення громадських слухань	12	2	6	4	9,5	0,5	1	8
Тема 8. Висновок з оцінки впливу на довкілля. Процедура здійснення транскордонної	10	2	4	4	9,5	0,5	1	8

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-23.07- 05.01/183.001/Б/ОК28 -01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 39 / 15

Змістові модулі і теми	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	лекції	практичні	самостійна робота	усього	лекції	практичні	самостійна робота
оцінки впливу на довкілля та схвалення результатів такої оцінки. Процедура здійснення післяпроектний моніторинг								
Модульний контроль 2	1	1	–	–	–	–	–	–
Разом за змістовий модуль 2	40	9	15	16	38	2	4	32
Змістовий модуль 3. Оцінка впливу планової діяльності на компоненти довкілля								
Тема 9. Оцінка впливу планової діяльності на клімат і мікроклімат та на атмосферне повітря	8	2	2	4	7	0,5	0,5	8
Тема 10. Оцінка впливів на поверхневі та підземні води. Оцінка впливів на надра та ґрунтовий покрив, утворення відходів	9	2	3	4	7	0,5	0,5	8
Тема 11. Оцінка впливів на рослинний і тваринний світ, заповідні об'єкти, на об'єкти культурної спадщини та інші матеріальні об'єкти	7	2	1	4	7	0,5	0,5	6
Тема 12. Оцінка впливів планової діяльності на соціальне та техногенне середовище. Оцінка можливого впливу на довкілля, зумовленого технологією і речовинами, що використовуються	6	2	–	4	6,5		0,5	6
Тема 13. Опис передбачених заходів, спрямованих на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного негативного впливу на довкілля, у тому числі (за можливості) компенсаційних заходів	6	2	–	4	6	0	0	6
Модульний контроль 3	1	1	–	–	–	–	–	–
Разом за змістовий модуль 3	37	11	6	20	33,5	1,5	2	34
МОДУЛЬ 2. Стратегічна екологічна оцінка								
Змістовий модуль 1. Методологічні особливості здійснення стратегічної екологічної оцінки								
Тема 1. Стратегічна екологічна оцінка: теоретичні засади та нормативно-правова база	7	1	2	4	8,5	0,5	0	8
Тема 2. Етапи стратегічної екологічної оцінки (СЕО)	6	2	–	4	9,5	0,5	1	8
Тема 3. Звіт про стратегічну екологічну оцінку	10	2	4	4	8	0	0	8

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ			Ф-23.07-
	ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»			05.01/183.001/Б/ОК28
	Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			-01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 39 / 16

Змістові модулі і теми	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	лекції	практичні	самостійна робота	усього	лекції	практичні	самостійна робота
Модульний контроль 1	1	1	–	–	–	–	–	–
<i>Разом за змістовий модуль 1</i>	24	6	6	12	26	1	1	24
РАЗОМ ЗА МОДУЛЬ 2	24	6	6	12	26	1	1	24
ВСЬОГО	120	32	32	56	120	6	8	106

5. Теми практичних робіт

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
МОДУЛЬ 1. Процедура та методологія оцінки впливу на довкілля			
Змістовий модуль 1. Теоретико-правові засади оцінки впливу на довкілля			
1	Аналіз європейського законодавства з питань оцінки впливу на довкілля та їх реалізація в Україні	2	–
2	Порівняльний аналіз процедур екологічної експертизи, ОВНС та ОВД	1	–
3	Робота з Єдиним реєстром оцінки впливу на довкілля	2	1
Разом за змістовий модуль 1		5	1
Змістовий модуль 2. Етапи здійснення процедури оцінки впливу на довкілля			
4	Розробка Повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля	2	0,5
5	Визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації, що підлягає включенню до звіту із ОВД	1	0,5
6-7	Ознайомлення зі структурою Звіту з ОВД та аналіз існуючих звітів	2	1
8	Розробка Оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля	2	0,5
9	Порядок проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля	2	0,5
10	Розробка Звіту про громадське обговорення	2	–
11	Розробка Висновку з оцінки впливу на довкілля	2	1
12	Ознайомлення зі особливостями проведення транскордонної оцінки впливу на довкілля	1	–
13	Формулювання умов та процедура здійснення післяпроектного моніторингу	1	–
Разом за змістовий модуль 2		15	4

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ			Ф-23.07-
	ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»			05.01/183.001/Б/ОК28
	Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			-01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 39 / 17

Змістовий модуль 3. Оцінка впливу планової діяльності на компоненти довкілля			
14	Оцінка впливу планової діяльності на клімат і мікроклімат та атмосферного повітря	2	0,5
15	Оцінка впливу планової діяльності на стан поверхневих та підземних вод	2	0,5
16	Оцінка впливу планової діяльності на надра, землі та ґрунти, утворення відходів	1	0,5
17	Оцінка впливу планової діяльності на фауну, флору та біорізноманіття	1	0,5
Разом за змістовний модуль 3		6	2
МОДУЛЬ 2. Стратегічна екологічна оцінка			
Змістовий модуль 1. Методологічні особливості здійснення стратегічної екологічної оцінки			
18	Складання алгоритму здійснення стратегічної екологічної оцінки	2	1
19	Аналіз матеріалів звітів про СЕО для міст і регіонів України	4	–
Разом за змістовний модуль 1		6	1
Разом		32	8

6. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
МОДУЛЬ 1. Оцінка впливу на довкілля			
Змістовий модуль 1. Методологічні засади оцінки впливу на довкілля			
1	Тема 1. Загальні положення та поняття про оцінку впливу на довкілля 1. Світовий та європейський досвід ОВД 2. Розмежування повноважень між центральним та територіальними органами влади в процесі ОВД	2	4
2	Тема 2. Сфера застосування оцінки впливу на довкілля 1. Розподіл повноважень та сфери компетенцій щодо проведення ОВД для видів діяльності, які можуть мати значний вплив на довкілля	2	4
3	Тема 3. Єдиний реєстр оцінки впливу на довкілля 1. Гласність оцінки впливу на довкілля	2	4
4	Тема 4. Відповідальність за порушення законодавства про оцінку впливу на довкілля 1. Порядок накладання адміністративних стягнень за виявлені порушення при процедурі ОВД. 2. Дисциплінарна, адміністративна, цивільна і кримінальна відповідальність за порушення екологічного законодавства.	2	4
Разом за змістовний модуль 1		8	16
Змістовий модуль 2. Етапи здійснення процедури оцінки впливу на довкілля			
5	Тема 5. Повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля. Визначення обсягу	4	8

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-23.07- 05.01/183.001/Б/ОК28 -01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 39 / 18

	досліджень та рівня деталізації інформації 1. Консультації із державними органами щодо обсягу досліджень та рівня деталізації інформації. 2. Визначення альтернатив планованої діяльності. 3. Зауваження та пропозиції громадськості на повідомлення.		
6	Тема 6. Звіт з оцінки впливу на довкілля: особливості формування та основні вимоги 1. Опис характеристик планованої діяльності протягом виконання підготовчих і будівельних робіт та провадження планованої діяльності, у тому числі (за потреби) роботи з демонтажу, та потреби (обмеження) у використанні земельних ділянок. 2. Опис основних характеристик планованої діяльності (виробничих процесів, виду і кількості матеріалів та природних ресурсів, які планується використовувати). 3. Санітарно-захисна зона. 4. Використання земель, водокористування і водовідведення, оцінка викидів та скидів, відходів. 5. Оцінка шуму, електромагнітного випромінювання, іонізуючого випромінювання та радіаційного забруднення, теплового забруднення	4	8
7	Тема 7. Оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля. Проведення громадських слухань 1. Роль уповноваженого органу в проведенні процедури громадського обговорення	4	8
8	Тема 8. Висновок з оцінки впливу на довкілля. Процедура здійснення транскордонної оцінки впливу на довкілля та схвалення результатів такої оцінки. Процедура здійснення післяпроектний моніторинг 1. Випадки видачі висновків із оцінки впливу на довкілля про недопустимість планованої діяльності. 2. Випадки скасування висновків з ОВД. 3. Врахування зауважень і пропозицій громадськості у висновку із ОВД. 4. Порядок прийняття рішення про здійснення транскордонної оцінки впливу на довкілля. 5. Відмінності між висновками державної екологічної експертизи та висновками із ОВД. 6. Стислий зміст програм моніторингу та контролю щодо впливу на довкілля під час провадження планованої діяльності	4	8
Разом за змістовний модуль 2		16	32
Змістовий модуль 3. Оцінка впливу планової діяльності на компоненти довкілля			
9	Тема 9. Оцінка впливу планової діяльності на клімат і мікроклімат та на атмосферне повітря 1. Основні елементи, що формують клімат. 2. Основні характеристики сонячної радіації, температурного режиму, атмосферного тиску, вітрового режиму, вологого	4	8

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ			Ф-23.07-
	ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»			05.01/183.001/Б/ОК28
	Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			-01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 39 / 19

	<p>режиму повітря, опадів, хмарності і стану атмосфери.</p> <p>3. Оцінка вразливості планованої діяльності в цілому або її окремих технологічних процесів чи об'єктів до несприятливих наслідків зміни клімату, таких як зростання середніх температур, збільшення нерівномірності водного стоку рік і падіння їх водності тощо.</p> <p>4. Компоненти атмосферного повітря.</p> <p>5. Оцінка акустичного впливу.</p> <p>6. Оцінка впливу електромагнітного випромінювання.</p>		
10	<p>Тема 10. Оцінка впливу планової діяльності на поверхневі та підземні води. Оцінка впливів на надра та ґрунтовий покрив, утворення відходів.</p> <p>1. Основні види впливу на поверхневі та підземні води.</p> <p>2. Характеристика водоспоживання та водовідведення промислових підприємств.</p> <p>3. Оцінка якості води водних об'єктів на поточний і планований стани відповідно до гігієнічних нормативів якості води.</p> <p>4. Скидання стічних чи інших зворотних вод у підземні водоносні горизонти.</p> <p>5. Процеси, впливи і явища, що розвиваються в геологічному середовищі.</p> <p>6. Обвали, осипи, зсуви, лавини, затоплення, заболочування, селі, підтоплення, розвиток суфозійних і карстових процесів, утворення пливунів і осушення гірських порід.</p> <p>7. Режим використання земель України і категорії основного цільового призначенням.</p> <p>8. Використання даних з матеріалів інженерно-геологічних вишукувань, регіональних гідрогеологічних і геологічних зйомок четвертинних відкладень, державного інформаційного геологічного фонду України для оцінки впливу на надра.</p> <p>9. Використання матеріалів інженерно-геологічних або спеціалізованих (ґрунтових) вишукувань в оцінці впливу на землі і ґрунти.</p> <p>10. Актуалізація відомостей про забруднення і деградацію земель і ґрунтів можуть здійснюватися еколого-геохімічна зйомка та інші спеціальні ґрунтові вишукування і дослідження.</p> <p>11. Зняття родючого шару ґрунту, то рекомендується характеризувати основні прогностні (плановані) показники зняття, технологію збереження і напрямки використання.</p> <p>12. Застосування методології агрохімічної паспортизації земель, інші методи, прийняті у державному моніторингу земель, економічні методи оцінки земель, а також інші доступні науково достовірні методології.</p>	4	8
11	<p>Тема 11. Оцінка впливу планової діяльності на рослинний і тваринний світ, заповідні об'єкти, на об'єкти культурної спадщини та інші матеріальні об'єкти</p> <p>1. Фактори прямого впливу планованої діяльності на фауну, флору і біорізноманіття.</p>	4	6

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-23.07- 05.01/183.001/Б/ОК28 -01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 39 / 20

	<p>2. Опосередкований вплив на флору і фауну. Зміни складу рослинних угруповань і фауни.</p> <p>3. Використання методів наукового аналізу, методів експертних оцінок та шкали з відносними градаціями при оцінці впливу на фауну, флору і біорізноманіття.</p> <p>4. Оцінка впливу на об'єкти культурної спадщини на предмет: 1) ідентифікації об'єктів культурної, у тому числі археологічної, спадщини та їх територій, на які здійснюватиметься вплив під час підготовчих/ будівельних робіт і в процесі провадження планованої діяльності; 2) оцінки ризику (ризиків) зміни, переміщення (перенесення), пошкодження або знищення зазначених об'єктів, включаючи їх території, у зв'язку з вилученням (викупом) земельних ділянок та іншими роботами; 3) спроможності власника або користувача створити необхідні умови для збереження пам'ятки, утримувати пам'ятку в належному стані (вкл. її ремонт, захист, інші охоронні зобов'язання), забезпечити режим використання пам'ятки, встановлений органами охорони культурної спадщини, забезпечувати інші заходи щодо охорони пам'яток, виявлення, обліку та вивчення об'єктів згідно з законодавством.</p>		
12	<p>Тема 12. Оцінка впливів планової діяльності на соціальне та техногенне середовище. Оцінка можливого впливу на довкілля, зумовленого технологією і речовинами, що використовуються</p> <p>1. Стан захворюваності місцевого населення</p> <p>2. Прогнозні об'єкти техногенного середовища.</p> <p>3. Заходи щодо забезпечення експлуатаційної надійності і збереженості техногенного середовища.</p> <p>4. Оцінка впливу на соціально-економічні умови, як: 1) здоров'я населення; 2) доступ населення до природних ресурсів і екологічно безпечного для життя і здоров'я людей навколишнього природного середовища.</p>	4	6
13	<p>Тема 13. Опис передбачених заходів, спрямованих на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного негативного впливу на довкілля, у тому числі (за можливості) компенсаційних заходів.</p> <p>1. Розглянути основні принципи щодо передбачених заходів, спрямованих на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного негативного впливу на довкілля, у тому числі (за можливості) компенсаційних заходів.</p> <p>2. Розглянути основні компенсаційні заходи.</p> <p>3. Методика визначення ризиків та їх прийнятних рівнів для декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки.</p> <p>4. Понятійний апарат щодо надзвичайних ситуацій, техногенної безпеки та відповідних заходів доцільно застосовувати у відповідності до понять і термінів, визначених у Кодексі цивільного захисту України, правилах та інших нормативно-правових актах у сфері пожежної та техногенної безпеки.</p>	4	6

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-23.07- 05.01/183.001/Б/ОК28 -01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 39 / 21

Разом за змістовний модуль 3		20	34
МОДУЛЬ 2. Стратегічна екологічна оцінка			
Змістовий модуль 1. Методологічні особливості здійснення стратегічної екологічної оцінки			
1	Тема 1. Стратегічна екологічна оцінка: теоретичні засади та нормативно-правова база 1. Стратегічне планування і прогнозування соціально-економічного розвитку.	4	8
2	Тема 2. Етапи стратегічної екологічної оцінки 1. Інформування про затвердження документа державного планування 2. Моніторинг наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення	4	8
3	Тема 3. Звіт про стратегічну екологічну оцінку 1. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються МД, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки МД. 2. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення. 3. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування. 4. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення.	4	8
Разом за змістовний модуль 1		12	24
Разом		56	106

7. Індивідуальні самостійні завдання

Здобувачі вищої освіти обирають одне із запропонованих індивідуальних завдань:

1. **Аналіз процедури ОВД конкретного виду діяльності.** Завдання: обрати вид планованої діяльності (на вибір студента):

- видобування корисних копалин;
- будівництво або реконструкція гідротехнічної споруди;
- будівництво вітрової або сонячної електростанції;
- розміщення полігону ТПВ.

Далі проаналізувати:

- Чи підлягає діяльність процедурі ОВД (з обґрунтуванням).
- Які етапи процедури ОВД є обов'язковими.
- Які компоненти довкілля зазнають найбільшого впливу.
- Потенційні екологічні ризики.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-23.07- 05.01/183.001/Б/ОК28 -01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 39 / 22

2. Формування фрагмента звіту з оцінки впливу на довкілля.

Завдання: для обраної планованої діяльності підготувати один структурний розділ звіту з ОВД (на вибір):

- оцінка впливу на водні ресурси;
- оцінка впливу на ґрунти та надра;
- оцінка впливу на атмосферне повітря;
- оцінка впливу на біоту.

Розділ має містити: опис вихідного стану; характеристику можливих впливів; обґрунтування значущості впливів; пропозиції щодо пом'якшення негативних наслідків.

3. **Робота з Єдиним реєстром оцінки впливу на довкілля.** Завдання: з використанням Єдиного реєстру ОВД: знайти один реальний кейс ОВД. Проаналізувати його структуру (повідомлення, звіт, громадське обговорення, висновок). Визначити сильні та слабкі сторони поданого звіту. Сформулювати власні рекомендації щодо його вдосконалення.

4. **Моделювання громадського обговорення в процедурі ОВД.** Завдання: розробити сценарій громадського обговорення планованої діяльності, який включає наступні елементи:

- Короткий опис проекту.
- Перелік основних екологічних питань для обговорення.
- Позиції зацікавлених сторін (громада, замовник, орган влади, експерти).
- Узагальнення зауважень і пропозицій громадськості.
- Висновки щодо врахування громадської думки.

5. **Аналіз та моделювання процедури стратегічної екологічної оцінки.** Обрати документ державного планування (на вибір студента або за погодженням з викладачем), наприклад:

- стратегія розвитку територіальної громади;
- генеральний план населеного пункту;
- програма комплексного відновлення території;
- регіональна програма охорони довкілля;
- план управління водними ресурсами басейну річки.

На основі обраного документа:

- Визначити, чи підлягає документ процедурі стратегічної екологічної оцінки (з посиланням на законодавство).
- Проаналізувати цілі та завдання документа з точки зору потенційного впливу на довкілля та здоров'я населення.
- Ідентифікувати можливі значущі екологічні впливи на: земельні ресурси та ґрунти; поверхневі та підземні води; біорізноманіття та природоохоронні території; клімат і якість атмосферного повітря.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-23.07- 05.01/183.001/Б/ОК28 -01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 39 / 23

- Оцінити альтернативи реалізації документа (у тому числі «нульову альтернативу»).
- Запропонувати заходи з попередження, зменшення або компенсації можливих негативних впливів.
- Сформулювати рекомендації щодо екологізації документа державного планування.

6. Підготовка проєкту Звіту про стратегічну екологічну оцінку. Обрати (або отримати від викладача) умовний або реальний документ державного планування, наприклад:

- детальний план території;
- програма використання та охорони земель громади;
- план управління прибережною захисною смугою;
- програма розвитку меліоративних систем;
- план управління водними ресурсами локального рівня.

На основі обраного документа підготувати проєкт Звіту про СЕО, що містить такі розділи:

- Коротка характеристика документа державного планування.
- Зв'язок документа з іншими планами та програмами.
- Опис поточного стану довкілля та тенденцій його змін.
- Характеристика екологічних проблем, актуальних для території.
- Оцінка ймовірних впливів на: ґрунти та землі; водні ресурси; біорізноманіття; клімат та атмосферне повітря; здоров'я населення.
- Аналіз альтернатив, у тому числі «нульової».
- Заходи з попередження, зменшення та мінімізації негативних впливів.
- Пропозиції щодо моніторингу реалізації документа.

Індивідуальне завдання виконується українською мовою у вигляді письмової роботи обсягом 4–6 сторінок (без додатків) на аркушах формату А4. Текст друкується шрифтом Times New Roman, розмір 14 pt, міжрядковий інтервал 1,5, абзацний відступ 1,25 см, вирівнювання по ширині. Поля: ліве – 30 мм, праве – 15 мм, верхнє та нижнє – 20 мм. Робота повинна містити: титульну сторінку, зміст, вступ, основну частину, висновки, список використаних джерел (не менше 10), додатки (за потреби). Титульна сторінка нумерується без зазначення номера. Таблиці та рисунки нумеруються в межах розділів, мають назви та обов'язкові посилання в тексті. Джерела оформлюються відповідно до ДСТУ 8302:2015. Робота повинна бути виконана самостійно з дотриманням принципів академічної доброчесності.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-23.07- 05.01/183.001/Б/ОК28 -01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 39 / 24

8. Курсова робота

8.1. Загальні положення щодо написання курсової роботи

Основною метою курсової роботи є закріплення, узагальнення та поглиблення знань, одержаних студентами під час вивчення навчальної дисципліни, а також застосування цих знань під час розв'язання практичних завдань у процесі майбутньої виробничої діяльності. Під час виконання курсової роботи студент повинен оволодіти методологією та методикою проведення процедури оцінки впливу на довкілля, сформулювати екологічне мислення, закріпити теоретичні знання з дисципліни, поглибити вивчення окремої галузі виробництва, аналіз рівнів технологічності та екологічної безпеки даного виробництва для людини та навколишнього середовища.

Кожен студент має індивідуальний об'єкт для самостійного дослідження і можливість консультування з керівником згідно з графіком на кафедрі. Особливості формування та основні вимоги оформлення курсової роботи регламентуються методичними рекомендаціями.

Курсова робота проходить обов'язкову перевірку на плагіат. На кафедрі, що забезпечує викладання даної дисципліни створюється комісія, яка перевіряє роботу на дотримання академічної доброчесності. Для перевірки використовуються програми, які є вільному доступі через мережу Інтернет.

8.2. Процедура захисту курсової роботи

Виконану курсову роботу подають на кафедру екології та природоохоронних технологій у термін, передбачений графіком освітнього процесу, але не пізніше 10 днів до захисту. Спочатку виконана курсова робота реєструється на кафедрі та передається викладачу – керівнику на перевірку. Викладач ретельно перевіряє роботу, пише відзив. Керівник у своєму відзиві щодо оцінювання курсової роботи пропонує допустити її до захисту або не допускати. Якщо робота не відповідає вимогам до курсової роботи, викладач повертає роботу з позначкою «на доопрацювання» без письмового відгуку. У такому разі викладач не допускає здобувача до захисту та встановлює строки усунення недоліків. Тільки після доопрацювання, з урахуванням зауважень, викладач пише відзив і допускає роботу до захисту.

Захист курсової роботи проводиться на відкритому засіданні комісії кафедри щодо захисту курсових робіт. Для розкриття змісту курсової роботи здобувачу надається не більше 10-ти хвилин. При захисті курсової роботи здобувач має продемонструвати глибокі знання з досліджуваної теми, вміти чітко викладати власні думки, використовувати ілюстративний матеріал, аргументовано відповідати на питання. Під час захисту дозволяється використовувати різні діаграми, плани, карти, схеми, таблиці. У процесі захисту

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-23.07- 05.01/183.001/Б/ОК28 -01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 39 / 25

члени комісії, керівник курсової роботи можуть ставити питання по темі роботи. Після виступу здобувача слово надається його керівнику, який висловлює свою позицію. Після обміну думками здобувачу надається заключне слово для захисту своєї позиції щодо поставлених в процесі обговорення курсової роботи питань. Він може погодитись або не погодитись з висловленими оцінками, може уточнити свою позицію або залишитись при своїй думці. Проте в будь-якому випадку здобувач повинен об'єктивно оцінювати хід обговорення, висловлені зауваження, вміти визнати їх справедливність. Якість виконання та успішність захисту курсової роботи визначається за наступною системою.

Оцінка «відмінно» виставляється за ґрунтовно виконану роботу (відповідно до стандартних вимог) тоді, коли здобувач вільно володіє матеріалом з обраної теми, оперує спеціальною термінологією, самостійно аналізує опрацьований матеріал, вміло поєднує теоретичні надбання з практикою, а його робота виконана з дотриманням усіх необхідних вимог.

«Добре» виставляється у тому разі, коли студент ґрунтовно виконав роботу, сумлінно підготувався до захисту, вміло викладає і знає матеріал. Однак на захисті допускає певні неточності в трактуванні окремих питань, відчуває труднощі в їх теоретичному узагальненні або практичному спрямуванні.

«Задовільно» виставляється, якщо здобувач виконав роботу відповідно до вимог, загалом орієнтується в даній темі, але не може достатньо аргументовано сформулювати висновки, вміло пов'язати теоретичні узагальнення з практикою, відчуває значні труднощі в логічному викладі виконаних завдань, недостатньо переконливо і впевнено захищає курсову роботу.

«Незадовільно» виставляється тоді, коли робота має суттєві недоліки, виконана з відхиленням від встановлених вимог, а її автор не орієнтується в питаннях теми, не володіє необхідним понятійним апаратом, не володіє матеріалом з теми курсової роботи. Незадовільна оцінка за рішенням комісії тягне наступні наслідки:

студент зобов'язується підготувати курсову роботу по новій темі з додержанням встановленого порядку;

повторно захищається та ж курсова робота після внесення змін, доповнень, уточнень і т. ін.

Дата проведення повторного захисту курсових робіт визначається деканатом факультету. Оцінювання курсової роботи:

Пояснювальна записка	Ілюстративна частина	Захист роботи	Сума
до 30	до 30	до 40	100

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ			Ф-23.07-
	ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»			05.01/183.001/Б/ОК28
	Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			-01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 39 / 26

Шкала оцінювання

За шкалою ЄКТС	За національною шкалою	За 100–бальною шкалою
A	5 (відмінно)	90-100
B	4 (добре)	82-89
C		74-81
D	3 (задовільно)	64-73
E		60-63
FХ	Незадовільно	35-59
F		0-34

9. Методи навчання

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються методи навчання, що сприяють досягненню відповідних програмних результатів.

Результат навчання	Методи навчання
ПР03. Вміти використовувати інформаційні технології та комунікаційні мережі для природоохоронних задач.	<ul style="list-style-type: none"> – Вербальні методи (лекція, пояснення) – Наочні методи (спостереження, демонстрація, ілюстрація) – Практичні методи (виконання різних видів вправ, практичних завдань, розробка документів) – Дискусійний метод – Ситуаційний метод – Методи самостійної роботи (анотування опрацьованого матеріалу, проведення розрахунків, підготовка доповідей)
ПР04. Обґрунтовувати природозахисні технології, базуючись на розумінні механізмів впливу людини на навколишнє середовище і процесів, що відбуваються у ньому.	<ul style="list-style-type: none"> – Вербальні методи (лекція, пояснення) – Наочні методи (спостереження, демонстрація, ілюстрація) – Практичні методи (виконання різних видів вправ, практичних завдань, розробка документів) – Дискусійний метод – Ситуаційний метод – Методи самостійної роботи (анотування опрацьованого матеріалу, проведення розрахунків, підготовка доповідей)
ПР05. Вміти розробляти проекти з природоохоронної діяльності та управляти комплексними діями щодо їх реалізації.	<ul style="list-style-type: none"> – Вербальні методи (лекція, пояснення) – Наочні методи (спостереження, демонстрація, ілюстрація) – Практичні методи (виконання різних видів вправ, практичних завдань, розробка документів) – Дискусійний метод – Ситуаційний метод

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-23.07- 05.01/183.001/Б/ОК28 -01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 39 / 27

Результат навчання	Методи навчання
	– Методи самостійної роботи (анотування опрацьованого матеріалу, проведення розрахунків, підготовка доповідей)
ПР13. Вміти застосовувати основні закономірності безпечних, ресурсоефективних і екологічно дружніх технологій в управлінні природоохоронною діяльністю, в тому числі, через системи екологічного керування відповідно міжнародним стандартам.	– Вербальні методи (лекція, пояснення) – Наочні методи (спостереження, демонстрація, ілюстрація) – Практичні методи (виконання різних видів вправ, практичних завдань, розробка документів) – Дискусійний метод – Ситуаційний метод – Методи самостійної роботи (анотування опрацьованого матеріалу, проведення розрахунків, підготовка доповідей)
ПР14. Вміти обґрунтовувати ступінь відповідності наявних або прогнозованих екологічних умов завданням захисту, збереження та відновлення навколишнього середовища.	– Вербальні методи (лекція, пояснення) – Наочні методи (спостереження, демонстрація, ілюстрація) – Практичні методи (виконання різних видів вправ, практичних завдань, розробка документів) – Дискусійний метод – Ситуаційний метод – Методи самостійної роботи (анотування опрацьованого матеріалу, проведення розрахунків, підготовка доповідей)

10. Методи контролю

Перевірка досягнення програмних результатів навчання здійснюється з використанням наступних методів.

Результат навчання	Методи контролю
ПР03. Вміти використовувати інформаційні технології та комунікаційні мережі для природоохоронних задач.	– Усне опитування, участь у дискусії, відповіді на проблемні запитання – Перевірка виконання домашніх завдань – Перевірка виконання та захист практичних робіт – Тестування – Перевірка виконання та захист індивідуальних завдань – Самооцінювання та взаємооцінювання – Перевірка виконання завдань модульного контролю – Екзамен
ПР04. Обґрунтовувати природозахисні	– Усне опитування, участь у дискусії, відповіді

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-23.07- 05.01/183.001/Б/ОК28 -01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 39 / 28

Результат навчання	Методи контролю
технології, базуючись на розумінні механізмів впливу людини на навколишнє середовище і процесів, що відбуваються у ньому.	<ul style="list-style-type: none"> на проблемні запитання – Перевірка виконання домашніх завдань – Перевірка виконання та захист практичних робіт – Тестування – Перевірка виконання та захист індивідуальних завдань – Самооцінювання та взаємооцінювання – Перевірка виконання завдань модульного контролю – Екзамен
ПР05. Вміти розробляти проекти з природоохоронної діяльності та управляти комплексними діями щодо їх реалізації.	<ul style="list-style-type: none"> – Усне опитування, участь у дискусії, відповіді на проблемні запитання – Перевірка виконання домашніх завдань – Перевірка виконання та захист практичних робіт – Тестування – Перевірка виконання та захист індивідуальних завдань – Самооцінювання та взаємооцінювання – Перевірка виконання завдань модульного контролю – Екзамен
ПР13. Вміти застосовувати основні закономірності безпечних, ресурсоефективних і екологічно дружніх технологій в управлінні природоохоронною діяльністю, в тому числі, через системи екологічного керування відповідно міжнародним стандартам.	<ul style="list-style-type: none"> – Усне опитування, участь у дискусії, відповіді на проблемні запитання – Перевірка виконання домашніх завдань – Перевірка виконання та захист практичних робіт – Тестування – Перевірка виконання та захист індивідуальних завдань – Самооцінювання та взаємооцінювання – Перевірка виконання завдань модульного контролю – Екзамен
ПР14. Вміти обґрунтовувати ступінь відповідності наявних або прогнозованих екологічних умов завданням захисту, збереження та відновлення навколишнього середовища.	<ul style="list-style-type: none"> – Усне опитування, участь у дискусії, відповіді на проблемні запитання – Перевірка виконання домашніх завдань – Перевірка виконання та захист практичних робіт – Тестування – Перевірка виконання та захист індивідуальних завдань – Самооцінювання та взаємооцінювання

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-23.07- 05.01/183.001/Б/ОК28 -01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 39 / 29

Результат навчання	Методи контролю
	<ul style="list-style-type: none"> – Перевірка виконання завдань модульного контролю – Екзамен

11. Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Державному університеті «Житомирська політехніка» та розподілу балів, що наведений нижче.

Система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни включає:

– поточний, модульний та підсумковий контроль – для здобувачів денної форми здобуття вищої освіти;

– поточний та підсумковий контроль – для здобувачів заочної форми здобуття вищої освіти.

Поточний контроль проводиться для оцінювання рівня засвоєння знань, формування умінь і навичок здобувачів вищої освіти впродовж вивчення ними матеріалу модуля (змістових модулів) навчальної дисципліни. Поточний контроль здійснюється під час проведення навчальних (практичних) занять.

Модульний контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти за модуль (змістові модулі) навчальної дисципліни. Модульний контроль проводиться під час навчального заняття після завершення вивчення матеріалу модуля (змістових модулів) навчальної дисципліни. Модульний контроль здійснюється у формі тестування.

Підсумковий контроль проводиться для підсумкового оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни. Підсумковий контроль здійснюється після завершення вивчення навчальної дисципліни. Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену. Процедура складання екзамену визначена у Положенні про організацію освітнього процесу у Державному університеті «Житомирська політехніка».

Розподіл балів з навчальної дисципліни

Види робіт здобувача вищої освіти	Кількість балів за семестр
Для здобувача денної форми здобуття вищої освіти	
Виконання завдань поточного контролю	60
Виконання завдань модульного або підсумкового контролю	40

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ			Ф-23.07-05.01/183.001/Б/ОК28-01-2025 Арк 39 / 30
	ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»			
	Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	

Види робіт здобувача вищої освіти	Кількість балів за семестр
Для здобувача денної форми здобуття вищої освіти	
Підсумкова семестрова оцінка	100
Для здобувача заочної форми здобуття вищої освіти	
Виконання завдань поточного контролю	60
Виконання завдань підсумкового контролю	40
Підсумкова семестрова оцінка	100

Розподіл балів за виконання завдань поточного контролю

Види робіт здобувача вищої освіти	Кількість балів за семестр	
	денна форма	заочна форма
Виконання завдань під час навчальних занять	48	48
Виконання та захист індивідуальних самостійних завдань	12	12
Виконання науково-дослідної роботи та інших видів робіт (додаткові – заохочувальні бали): 1. Участь у студентських предметних олімпіадах, Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт, грантах, науково-дослідних проектах 2. Підготовка наукових статей, тез доповідей наукових конференцій	до 10	до 10
Разом за виконання завдань поточного контролю	60	60

Розподіл балів за виконання завдань під час навчальних занять

Види робіт здобувача вищої освіти ¹	Кількість балів за семестр	
	денна форма	заочна форма
Відповіді (виступи) на заняттях	6	6
Виконання та захист лабораторних робіт	42	42
Разом за виконання завдань під час навчальних занять	48	48

З метою застосування цілих чисел для оцінювання активностей здобувачів вищої освіти під час навчальних занять протягом семестру використовується 100-бальна шкала оцінювання кожного окремо виду робіт. Розрахунок набраних здобувачем вищої освіти балів за виконання завдань під час навчальних занять за семестр проводиться за формулою:

$$P_{\text{НЗ}} = \sum(P_i \times BK_i) \times K_{\text{НЗ}}, \quad (1)$$

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ			Ф-23.07-
	ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»			05.01/183.001/Б/ОК28
	Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			-01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 39 / 31

де P_{H3} – кількість набраних здобувачем вищої освіти балів за виконання завдань під час навчальних занять за семестр;

де P_{H3} – загальна кількість балів, набраних здобувачем за виконання завдань під час навчальних занять за семестр;

P_i – кількість набраних здобувачем балів за семестр за виконання i -го виду робіт під час навчальних занять (за 100-бальною шкалою);

$ВК_i$ – ваговий коефіцієнт за виконання i -го виду робіт під час навчальних занять. Значення вагових коефіцієнтів розраховуються шляхом ділення кількості балів, яка передбачена за виконання окремого виду робіт під час навчальних занять, на сумарну кількість балів за виконання усіх видів робіт під час навчальних занять за семестр;

K_{H3} – коригувальний коефіцієнт, який визначається шляхом ділення кількості балів, що передбачена за виконання завдань під час навчальних занять за семестр, на 100 балів.

Розподіл балів за виконання завдань модульного контролю

Види робіт здобувача денної форми здобуття вищої освіти	Кількість балів за семестр	
	денна форма	заочна форма
Виконання завдань модульного контролю 1	10	-
Виконання завдань модульного контролю 2	15	-
Виконання завдань модульного контролю 3	5	-
Виконання завдань модульного контролю 4	10	-
Виконання завдань підсумкового контролю	-	40
Разом за виконання завдань модульного та підсумкового контролю	40	40

Якщо здобувач денної форми здобуття вищої освіти виконав необхідні для досягнення результатів навчання з дисципліни завдання, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни та/або відповідними методичними рекомендаціями, склав модульний контроль і набрав у сумі 60 балів або більше, він може погодити дану оцінку в електронному кабінеті і вона стане семестровою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни.

Якщо здобувач денної форми здобуття вищої освіти під час вивчення навчальної дисципліни виконав необхідні для досягнення результатів навчання з дисципліни завдання, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни та/або відповідними методичними рекомендаціями, і набрав 60 балів або більше та бажає покращити свій результат успішності, він проходить процедуру підсумкового контролю у формі екзамену. Набрані бали за виконання завдань підсумкового контролю, а також бали за поточний контроль сумуються і формується семестрова оцінка з навчальної дисципліни. Бали, які здобувач вищої освіти набрав за виконання завдань модульного контролю, при цьому не враховуються під час розрахунку семестрової оцінки з навчальної дисципліни.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-23.07- 05.01/183.001/Б/ОК28 -01-2025
	<i>Випуск 1</i>	<i>Зміни 0</i>	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 39 / 32</i>

У здобувача заочної форми здобуття вищої освіти семестрова оцінка за вивчення навчальної дисципліни формується як сума кількості балів за поточний контроль і кількості балів за підсумковий контроль.

Здобувач вищої освіти допускається до процедури підсумкового контролю у формі екзамену, якщо виконав необхідні для досягнення результатів навчання з дисципліни завдання, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни та/або відповідними методичними рекомендаціями, і за поточний контроль у сумі набрав 36 балів або більше.

Якщо здобувач вищої освіти за результатами поточного контролю набрав 25–35 балів, він отримує право за власною заявою опанувати окремі теми (змістові модулі) навчальної дисципліни понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми. Вивчення окремих складових навчальної дисципліни понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми, здійснюється у вільний від занять здобувача вищої освіти час.

Якщо здобувач вищої освіти за результатами поточного контролю набрав від 0 до 24 балів (включно), він вважається таким, що не виконав вимоги робочої програми навчальної дисципліни та має академічну заборгованість. Здобувач вищої освіти отримує право за власною заявою опанувати навчальну дисципліну у наступному семестрі понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми.

Процедура надання додаткових освітніх послуг здобувачу вищої освіти з метою повторного вивчення навчального матеріалу дисципліни понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми, визначена у Положенні про надання додаткових освітніх послуг здобувачам вищої освіти в Державному університеті «Житомирська політехніка».

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті в рамках окремих тем навчальної дисципліни, здійснюється викладачем за зверненням здобувача вищої освіти та представленням документів, які підтверджують результати навчання (сертифікати, свідоцтва, скріншоти тощо). Рішення про визнання та оцінка за відповідну частину освітнього компонента приймається викладачем за результатами співбесіди зі здобувачем вищої освіти.

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті в рамках цілого освітнього компонента, здійснюється за процедурою, яка визначена у Положенні про організацію освітнього процесу у Державному університеті «Житомирська політехніка».

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-23.07- 05.01/183.001/Б/ОК28 -01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 39 / 33

Шкала оцінювання

Шкала ЄКТС	Національна шкала	100-бальна шкала
	Екзамен	
A	Відмінно	90-100
B	Добре	82-89
C		74-81
D	Задовільно	64-73
E		60-63
FX	Незадовільно	35-59
F		0-34

12. Глосарій¹

№ з/п	Термін державною мовою	Відповідник англійською мовою
1	Вплив на довкілля	Environmental impact
2	Громадськість	The public
3	Орган місцевого самоврядування	Local government body
4	Планова діяльність	Planned activities
5	Гласність	Publicity
6	Провадження планової діяльності	Implementation of planned activities
7	Уповноважений територіальний орган	Authorized territorial body
8	Уповноважений центральний орган	Authorized central body
9	Суб'єкт господарювання	Business entity
10	Екологічне обмеження	Environmental restriction
11	Рівень деталізації інформації	Level of information detail
12	Єдиний реєстр з ОВД	Unified Environmental Impact Assessment Register
13	Виправдані альтернативи	Justified alternatives
14	Громадське обговорення	Public discussion
15	Стратегічна екологічна оцінка	Strategic environmental assessment
16	Документи державного планування	State planning documents
17	Консультації	Consultation
18	Держава походження	Country of origin
19	Зачеплена держава	The state affected
20	Сфера застосування	Scope of application
21	Транскордонне забруднення	Cross-border pollution
22	Післяпроектний моніторинг	Post-project monitoring
23	Оцінка впливу на довкілля	Environmental impact assessment
24	Компоненти довкілля	Environmental components
25	Організатор слухань	Hearing organizer
26	Повідомлення про плановану діяльність	Notification of planned activities

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-23.07- 05.01/183.001/Б/ОК28 -01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 39 / 34

№ з/п	Термін державною мовою	Відповідник англійською мовою
27	Звіт з оцінки впливу на довкілля	Environmental Impact Assessment Report
28	Висновок з оцінки впливу на довкілля	Conclusion on the environmental impact assessment
29	Оголошення про громадське обговорення	Announcement of public discussion
30	Компенсаційні заходи	Compensatory measures

13. Рекомендована література

Основна література

1. Пацева І. Г., Мельник-Шамрай В. В., Лук'янова В. В. Оцінка впливу на довкілля: навчальний посібник містить теоретичний матеріал для підготовки здобувачів вищої освіти екологічних спеціальностей. Житомир : Державний університет «Житомирська політехніка». 2022. 168 с.
2. Оцінка впливу на довкілля: впровадження природоохоронних практик та кліматичної політики ЄС. навч. посіб. Суми : Сумський національний аграрний університет, 2021. 152 с.
3. Мельник О.С., Скляр В.Г., Коваленко І.М., Васькіна І.В., Шерстюк М. Ю.. Оцінка впливу на довкілля: впровадження природоохоронних практик та кліматичної політики ЄС : навч. посіб. уклад.: Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 166 с.
4. Коваленко Ю. Л. Оцінка впливу на довкілля : конспект лекцій для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та заочної форм навчання зі спеціальності 101 – Екологія). Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2023. 46 с.
5. Винярска М.Г., Кітовський В.Л., Кондратюк О.І. Оцінка впливу на довкілля: умови та досвід реалізації в Україні. За ред. Мартинюк А.М., Холодова Н.В. Рівне, 2021. 181 с.
6. Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» від 23.05.2017 р. №2059- VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text>.
7. Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» від 20 березня 2018 р № 2354-VIII1. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19#Text>.
8. Методичні рекомендації для проведення практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Оцінка впливу на довкілля та стратегічна екологічна оцінка» для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «магістр» зі спеціальності 101 «Екологія», освітньо-професійна програма: «Екологія». (Автори: Пацева І. Г., Мельник-Шамрай В. В., Валерко Р. А., Медвідь О. В.) 164 с. Електронне видання. (Протокол НМР № 9 від 29 червня 2023 року).

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-23.07- 05.01/183.001/Б/ОК28 -01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 39 / 35

Допоміжна література

1. Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище. Режим доступу: https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page?id_doc=60064
2. Директива 2004/35/ЄС про екологічну відповідальність за попередження та ліквідацію наслідків завданої навколишньому середовищу шкоди. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_965#Text
3. Директива 2003/4/ЄС про доступ громадськості до екологічної інформації. Режим доступу: <https://compass27.info/dyrektyva-2011-92-yes-pro-oczinku-vplyvu-okremyih-derzhavnyh-i-pryvatnyh-proyektiv-na-navkolnyshnye-seredovyshhe-2/>
4. Директива 2003/35/ЄС про забезпечення участі громадськості у підготовці окремих планів і програм, що стосуються навколишнього середовища. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_018-03#Text
5. Директива 2011/92/ЄС про оцінювання впливу деяких публічних і приватних проектів на довкілля. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_022-11#Text
6. Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_015#Text
7. Конвенція про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_272
8. Методичні рекомендації призначенні для проведення практичних занять з навчальної дисципліни «Оцінка впливу на довкілля» для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» денної та заочної форми навчання спеціальності 183 «Технології захисту навколишнього середовища» освітньо-професійна програма «Технології захисту навколишнього середовища» (Мельник-Шамрай В.В., Медвідь О.В., Луньова О.В.), 2025. 100 с. Електронне видання (Протокол НМР №2 від 14.03.2025 р.).
9. Методичні рекомендації призначенні для самостійної роботи з навчальної дисципліни «Оцінка впливу на довкілля» для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» денної та заочної форми навчання спеціальності 183 «Технології захисту навколишнього середовища» освітньо-професійна програма «Технології захисту навколишнього середовища» (Мельник-Шамрай В.В.), 2025. 40 с. Електронне видання (Протокол НМР №2 від 14.03.2025 р.).
10. Методичні рекомендації до написання та оформлення курсової роботи з навчальної дисципліни «Оцінка впливу на довкілля» для здобувачів

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-23.07- 05.01/183.001/Б/ОК28 -01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 39 / 36

вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності 183 «Технології захисту навколишнього середовища» освітньо-професійна програма «Технології захисту навколишнього середовища» (автори: Мельник-Шамрай В.В., Пацева І.Г., Медвідь О.В.), 2022. 53 с. Електронне видання (Протокол НМР №13 від 16.12.2022 р.).

11. Алексеєва Є. Популярний коментар до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» [за ред. О. Кравченко]. Видавництво «Компанія “Манускрипт”» Львів, 2018. 60 с.

12. Семерня О. М. Оцінка впливу на довкілля: практикум: навчальний посібник для бакалаврів напряму підготовки 101 Екологія. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2019. 112 с.

13. Мельник-Шамрай В.В., Шамрай В.І., Пацева І.Г., Ігнатюк Р.М. Оцінка впливу гірничо-видобувної галузі на довкілля: система управління відходами. Екологічні науки : науково-практичний журнал. К. : Видавничий дім «Гельветика», 2024. № 4(55). С.164-168

14. Герасимчук Л.О., Валерко Р.А., Літвін А.В. Оцінка впливу на довкілля підприємств лісового господарства. New factors for the development of natural sciences in Ukraine and EU countries: Scientific monograph. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2023. С. 72-92.

15. Волошина Н. О. Волошин О. Г. Оцінка впливу на довкілля: навчально-методичний посібник. Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2019. 150 с.

16. Алексеєва Є. Оцінка впливу на довкілля: Міжнародні стандарти, досвід інших країн і передумови до запровадження нової моделі оцінки впливу на довкілля в Україні та її основні елементи. Київ 2018. 141 с.

17. Алексеєва Є. Оскарження висновків з оцінки впливу на довкілля в суді [за ред.. О. Кравченко]. Видавництво «Компанія “Манускрипт”». Львів, 2019. 24 с.

18. Алексеєва Є. Оцінка впливу на довкілля: можливості для громадськості (посібник) / [за заг. ред. О. Кравченко] -Видавництво «Компанія “Манускрипт”» Львів, 2017. 36 с.

19. Валерко Р. А., Мацюк О. А. Оцінка ризику впливу розробки родовища вуглеводнів на здоров'я людини. «Priority directions of science and technology development» : мат-ли I Міжнарод. наук.-практ. конф. 27-29 вересня 2020 р., Київ. С. 316-322.

20. Валерко Р. А., Трокоз І. Ю. Участь громадськості в охороні лісів під час воєнного стану. «Лісівнича освіта і наука: стан, проблеми та перспективи розвитку»: збірник мат-в V Міжнар. наук.-практ. конф. студентів, магістрів,

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-23.07- 05.01/183.001/Б/ОК28 -01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 39 / 37

аспірантів, молодих вчених і викладачів, м. Малин, 21 березня 2023 року. Малин: Вид-во МФК, 2023. С. 62-63.

21. Європейська інтеграція у сфері екологічної оцінки: ОВД та СЕО. URL: <https://ppt-online.org/464842>.

22. Закон України «Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 40, ст. 2021).

23. Алексєєва Є. Громадські слухання у процедурі оцінки впливу на довкілля: аналіз практики та рекомендації із вдосконалення. 2019. 28 с.

24. Доступ до інформації для потреб участі громадськості у процедурі ОВД в умовах воєнного стану. Режим доступу: https://epl.org.ua/wp-content/uploads/2022/09/Dostup-do-informatsiyi-dlya-potreb-uchasti-gromadskosti-u-protseduri-OVD-v-umovah-voyennogo-stanu_22.09.pdf

25. Вдосконалення ОВД Позичійний документ. Режим доступу: https://epl.org.ua/wp-content/uploads/2022/09/Dostup-do-informatsiyi-dlya-potreb-uchasti-gromadskosti-u-protseduri-OVD-v-umovah-voyennogo-stanu_22.09.pdf

26. Комарницький, В. М. (2020). Адміністративна відповідальність за правопорушення у сфері оцінки впливу на довкілля. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка, 1(89), 162-172.

27. Москальчук, Н. М. (2019). Методика оцінки впливу на довкілля об'єктів вітроенергетики та її реалізація на прикладі ВЕС Шевченкове-1. Ecological Safety and Balanced Use of Resources, (1(17), 72–85.

28. Гоштинар С. Л. Правове регулювання екологічної оцінки впливу на довкілля як інституту управління при-родокористування. Вісник ОНДІСЕ. 2017. Вип. 1. С. 26–35.7.

29. Барна І. М. ОВД як механізм забезпечення екологічної безпеки. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : Географія. 2019. № 1. С. 217–225.

30. Барна І. М. Концепт оцінки впливу на довкілля через призму системного аналізу. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: географія. 2021. №51(2). С. 15–23.

31. Самойленко Ю. Удосконалення системи оцінки впливу на довкілля в контексті екологічного супроводу проектів. Економічний дискурс. 2017. Вип. 3. С. 109–117.

32. Назарук М. М., Бота О. В. Дослідження екологічних ризиків як ключовий елемент оцінки впливу на довкілля. Людина та довкілля. Проблеми

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-23.07- 05.01/183.001/Б/ОК28 -01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 39 / 38

неоекології. Вип. 34. 2020. С.110-107.

33. Алексєєва Є., Кравченко О., Мелень-Забрамна О., Шутяк С. Участь громадськості в процесі прийняття документів державного планування з питань, що стосуються довкілля (посібник). Видавництво «Компанія «Манускрипт»». Львів, 2017. 72 с.

34. Шутяк С. Постатейний коментар до Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» / С. Шутяк [за 17є. 17ед.. О. Кравченко] - Видавництво «Компанія «Манускрипт»» - Львів, 2019. 128 с.

35. Шутяк С. Стратегічна екологічна оцінка: можливості для громадськості (посібник). [за заг. ред. О. Кравченко] Видавництво «Компанія «Манускрипт»» Львів, 2017. 28 с.

36. Як зберегти ліс за допомогою процедури ОВД? URL: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/784/wwf_interactive_1_.pdf.

37. Скоковський М.В., Смолянук О.В., Мельник-Шамрай В.В. Оцінка впливу на довкілля рубок лісопросік при проведенні геологорозвідувальних робіт. Лісівнича освіта і наука: стан, проблеми та перспективи розвитку. Збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції студентів, магістрів, аспірантів, молодих вчених і викладачів, м. Малин, 21 березня 2023 року. Малин: Вид-во МФК, 2023. С.209-211.

38. Бордюг Н.С., Алпатова О.М., Мельник-Шамрай В.В., Демчук Л.І., Курбет Т.В. Екологічна оцінка впливу складів мінеральних добрив на ґрунти сільськогосподарського призначення. Věda a perspektívy. 2024. №3 (34). С. 193-203.

39. Бажан В.В., Мельник-Шамрай В.В. Оцінка впливу видобування корисних копалин на довкілля. Тези Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції аспірантів, молодих учених та студентів, присвяченої Дню науки, 13–17 травня 2024 року. Житомир : «Житомирська політехніка», 2024. С.191.

40. Мурин С.С., Мельник-Шамрай В.В. Роль громадськості в процесі ОВД: механізми участі та їх ефективність. Тези Всеукраїнської наукової конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених «Екологічна безпека та раціональне природокористування» 14 листопада 2024 року. Житомир : Житомирська політехніка, 2024. С. 147.

14. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Інформаційна довідка щодо Критеріїв визначення планованої діяльності, її розширення та зміни, які не підлягають оцінці впливу на довкілля. URL: <https://eia.menr.gov.ua/upload/files/fWkjIEhRtx.pdf>.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-23.07- 05.01/183.001/Б/ОК28 -01-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 39 / 39

2. Інформаційна довідка щодо Порядку передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля та Порядку ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1026-2017-%D0%BF#Text>.

3. Інформаційна довідка щодо Порядку проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/989-2017-%D0%BF#Text>.

4. Порядок ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля визначається Постановою КМУ від 13 грудня 2017 р. №1026 «Про затвердження Порядку передачі документації для надання висновку з ОВД та фінансування оцінки впливу на довкілля та Порядку ведення Єдиного реєстру з ОВД». Режим URL: <http://eia.menr.gov.ua>.

5. Постанова «Про затвердження критеріїв визначення планованої діяльності, яка не підлягає оцінці впливу на довкілля, та критеріїв визначення розширень і змін діяльності та об'єктів, які не підлягають оцінці впливу на довкілля» від 13 грудня 2017 року № 1010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1010-2017-%D0%BF#Text>

6. Постанова «Про затвердження Порядку проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля» від 13 грудня 2017 року № 989. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/989-2017-%D0%BF#Text>

7. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо здійснення післяпроектного моніторингу. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0291926-24#Text>

8. Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України. URL: <https://me.gov.ua/?lang=uk-UA>.

9. e-ОВД. URL: <https://eco.gov.ua/categories/e-ovd>